

Lévičáci v dobré náladě. Klaun vpravo byl nakonec prezentován, ba i vnímán jako český mudrc...

Autor: Karel Veliký

Žasneme, jak důsledně se u nás obnovil režim pohřbívaný svého času i svými protagonisty. Nevrátí se proto však jednou i jiné, starší řády?

Parlamentarismus zakouší mnoho posměšků a výtek. A právem. Nejsou to jen komunisté, kteří jej nazývají „žvanírnou“. Kdyby se tam jen žvanilo! Žvaní se sice dost, mluví se nevěčně, zabíhá se z cesty až kdovíkam, v čemž právě vynikají – komunisté sami. Poslanec suše předčítá, lavice prázdné. Copak by tam také dělali?! Předsednictvo strany rozhodlo; hlas jednoho poslance nestojí za poslouchání, neboť vlastní jednání je vskutku těžká práce: odbývá se v kuloárech, kde se horlivě domlouvá, aby druhý povolil. Neboť aby se smluvilo pět deset stran, to není lehká věc! Především žádná strana se nesmí chlubit, že se v jejím lůně zrodilo něco pěkného. Hned, jak to přijde na svět, každá jiná strana se přičiní pomazat zplazeninu co nejvíce vlastní barvou. Ci mají být ostatní strany tak hloupé, aby se jedna stala populární? Jde přece o hlasy!

Máme úctu k takové práci, přiznáváme; tu lidskou: už pár lidí, a silných, tohle koaliční

umlouvání utahalo! Výsledky jsou ovšem žalostné i z jiných důvodů: než se smluví tolik stran, je třeba zdoluhavosti, nerozhodnosti, oddalování, kompromisnictví měnící často až samu podstatu věci.

Obecný typ poslance má tyto charakteristické znaky: k voličstvu svému žoviálnost, úsměvy, sliby; mezi kolegy stranická kolegialita, tj. ve skutečnosti řevnivost o popularitu a o přednost v klubu. K vůdci strany poměr většinou patolízalský. Další znaky: nadutost, kariérnictví, vychloubačnost, paměť na sebe. Úhrnem je demokratický poslanec figurka neoblíbená v lidu, nikdo si ho neváží, naopak je víc a víc ironizován a zesměšňován. Lidé už prohlédli lži, vytáčky, sliby, augurský úsměv „vůdců lidu“.

Jan A. Bednář, *Manifest sofokracie*, Praha 1932, str. 28 až 31.

*

Vážní mužové viděli v rozháraných poměrech příčinu toliko v hrubosti a nemravnosti, vyšlé ze světové války. Tomu ale rozhodně tak nebylo a není. Příčinou bylo realistické vychovávání literaturou, novinami, uměním a společenským životem již před válkou. Veškerá ušlechtilost, uznání ideálních motivů života, osobní rytířskost byla potlačována sobeckostí a honěním se za ziskem pomocí průmyslu a obchodu. A když byl národ takto „zrealizován“, mohl býti lehce ovládnut magnáty peněžními a politickými intrikány a násilníky.

Prof. Josef Velenovský, *Poslední moudrost*, Praha 1935, str. 269.

*

Ale nepovládnou dlouho – nanejvýše po 100 let, než zklamou a samy se opotřebují liberalismus a ústavní demokracie. Desítky miliard dluhů jsou jediným, co zbude z jejich krátkého vládnutí vedle rozvratu všeho, od náboženství až po stát a rodinu.

Lev Borský, *Vůdcové lidstva a jeho vůdci*, Praha 1935, str. 196.

*

Překvapilo nás poněkud chování ani ne tak socialistů, jako spíše stran středu a různých těch humanitních a pacifistických a pokrokových a demokratických intelektuálů za hranicemi i u nás, kteří nepokrytě dosud nadržují rudým prorokům. Víme, že pro nějakého odsouzeného anarchistu se pořádají protestní shromáždění po celém světě a že vždy přiskočí básníci, spisovatelé, malíři, hudebníci a učenci, aby podpisovaly protesty proti odsouzení nějakého anarchisty nebo komunisty, zatímco proti vraždění desetitisíců a statisíců křesťanů nikdo z nich nehne brvou.

Jaroslav Durych, „Ve stínu Španělska“, v: *Řád* 7/1938, str. 401.

*

Vzpomeňte jen, co hluku se u nás nadělalo s Itálií. Nejdříve jsme slepě a tupě sloužili svým kapitalistickým „spojencům“ a proto, když se jim (jejich žokům) politika Italie začala zdát nebezpečnou, spustilo se u nás jako na povel pusté lání na Italii. Prostoduché karikatury Mussoliniho a nejhoupější lži o vnitropolitickém a hospodářském vývoji Italie se u nás směly šířit celá léta a národ byl vybičován k nenávisti přímo nepřičetné. Ještě v dobách habešského tažení jsme psali tak naivně, jako bychom nevěděli, že Anglie má asi 76 takových Habešů a mezi nimi země větší než Evropa, a že také Francie má svou koloniální říši a že ani jeden z domorodých národů se ani Francie ani Anglie neprosil o nadvládu.

Falešná humanita, která nechávala naše krkonošské tkalce a skláře umírat hladu, ale starala se o osud černých Habešanů, prolévala slzy nad Habeši: každého českého publicistu nebo novináře, který měl odvahu napsati, že Italie tento zápas vyhraje, pronásledovaly stovky anonymů nejhoupějšími dopisy. Napsati tehdy, že Italie je v právu a že potřebuje surovin daleko více než Anglie, která ovládá čtvrtinu světa, znamenalo dopustiti se nejen „zemězrady“, nýbrž vyvolalo by to proti autoru tak šílený odpor, že by patrně byl býval existenčně úplně zničen.

Karel Lažnovský, *Revoluce na postupu*, Praha 1940, str. 27.

*

V malém státě zástupce velkého mezinárodního koncernu přicházel jako by byl králem země. Všechny dveře se mu otevíraly a každý ministr věděl, že kdyby se postavil proti jeho vůli, byl by rozdrcen. To byl pro mezinárodního obchodníka a průmyslníka ideální stav. Ale nebyl to ideální stav pro národ. Národ žil jen z drobtů, které padaly ze stolů cizích výrobních trustů.

Dr. Emanuel Vajtauer, *Vzpoura Evropy*, III. vydání, Praha 1941, str. 56.

*

Určité politické kliky vzbuzovaly v národu dojem, že něco dělají, a tím se držely u moci tak dlouho, jak chtěly. Stojí proto za uvážení, zda demokratickému systému se nehodí liberalistický hospodářský systém právě proto, že různými velmi pohodlnými hospodářskými záplatami (hlavně státními dluhy na účet budoucích generací) dá se vládnout poměrně snadno a státníky mohou být i největší trubci. Podívejte se na politiku kteréhokoliv demokratického státu a uvidíte, že všechny hospodářské potíže řeší státními dluhy. Státní dluhy demokracií rostou; je to ve skutečnosti život rodičů na účet jejich dětí.

Karel Lažnovský, *Hovory s dějinami*, VI. vydání, Praha 1941, str. 46.

*

Demokracie se nakonec scvrkla na několik vedoucích průmyslových koncernů a bank, zatímco politické strany obstarávaly jen potřebou „demokratickou“ stafáž a jejich předáci za tuto komedii sehrávanou s lidem dostávali tučné prebendy ve formě členství ve správních

radách. Národní svoboda i státní samostatnost byly vypůjčeny od Západu a nevyplývaly z naší vlastní národní síly. Za firmou „demokracie“ se skrývala toliko nezřízená vláda kapitalistů a Židů, kteří měli jen jeden cíl: urvati pro své obohacení, co se dá. Stačila ale první příležitost, kdy se její pevnost měla osvědčiti a kdy západní velmoci projevily svůj skutečný názor na naši státní samostatnost: nechaly ji padnout jako věc zbytečnou a nepotřebnou.

Karel Lažnovský, *Říše a my*, Praha 1941, str. 27 aj.

*

Politická demokracie se neosvědčila. Nastolila vládu peněz, vládu demagogů, vládu politiků odpovědných za osud země jen na krátkou dobu a proto se snažících narychlo zabezpečiti jen sebe a ony úzké zájmy, které zastupují.

Dr. Emanuel Vajtauer, *Malé národy v nové Evropě*, Praha 1941, str. 57.

*

Systém stranické demokracie, jak v republice byl zaveden, byl vůbec zhoubou, blamáží všeho politického vzdělání; vzdělanému politiku, i kdyby se takový byl vyskytl, bylo by těžko se uplatňovat na poli, ovládnutém „praktickou politikou“ v nejnižším smyslu. Politický smysl upadl tak, že se politika stala takřka druhem obchodu, a vykládat našim „politikům“ základní pojmy jejich vlastního oboru znamenalo by mluvit k hluchým.

Jan Zlom, *Bud' – anebo: pohled na českou skutečnost*, Praha 1943, str. 97.

Srov. také poezii Viktora Dyka a Maxe Stýbla.

Dokončení příště...